

TEZĂUR LITURGIC
31 DECEMBRIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. CUVIOASE
MELANIA
DE LA ROMA

BELGRAD, 1977

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

31. ДЕЦЕМБАР

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНЕ МАТЕРЕ НАШЕ МЕЛАНИЈЕ РИМЉАНКЕ

ДОБАР род се рађа на добром дрвету. Света грана извија се из светог корена. То ми видимо на примеру свете Меланије, која произађе од благочестивих хришћанских родитеља, у Риму. Отац јој и деда беху у броју најглавнијих сенатора. Када одрасте, Меланија свом душом жељаше да своје девичанство сачува беспрекорним, и о томе често свим срцем мољаше своје родитеље. Али пошто им она беше јединица и немаху другога наследника безбројних имања својих и богатстава, то је они у њених четрнаест година удадоше, против њене воље, за високородног и знатног младића Апинијана, коме беше седамнаест година. Пошто се венчаше и живљаху у чесноме браку, Меланија не промени своју мисао и жељу: да чува, иако већ не девичанство, оно бар чистоту. Стога она на све могуће начине покушаваше да приволи на то свога супруга, често му са сузама говорећи: О, како би блажени били ми, када

бисмо младост нашу заједно провели у чистоти, служећи Богу без телесне везе, што сам ја свагда желела и желим! Тада бисмо један друго подстицали на прекрасан богоугодни живот. А ако те сладострашће, тако својствено младости, спречава у томе и ти не можеш да савладаш телесну пожуду, онда остави мене и не ометај ми жељу.

Ево, као откуп свој ја ти дајем сва моја богатства, робове и робиње, ризнице злата и сребра, и друга безбројна имања. Све то нека буде твоје, само да будем слободна од телесних веза.

А Апинијан нити беше одлучно против тога, нити потпуно пристајаше на то, већ јој нежно говораше: То засада не може бити, док не добијемо наследника за наша имања. А кад нам се такав наследник роди, онда ћу се и ја придружити твојој доброј намери, јер није лепо да жена престиже мужа у добром делу и стремљењу к Богу. Причекајмо док нам Бог не да плод нашег супруштва, па ћемо онда заједно изабрати начин живота који ти желиш.

Меланија пристаде на овај предлог свога мужа. И Бог им даде женско чедо. Чим Меланија роди ћерчицу, она одмах даде за њу Богу завет девства, као отплаћујући свој дуг: јер је желела да кћер њена сачува оно што она сама није

могла сачувати, пошто су је силом удали. Затим, припремајући се на друкчије живљење, Меланија стаде јаче обучавати себе уздржању и умртвљавању тела: она се пошћаше, телу не угађаше ни у чему, лепе хаљине и скупоцене наките женске не ношаше, у купатило не одлажаше. А када јој муж или родитељи предлагаху да оде у купатило, она не обнаживаше своје тело, већ само лице умиваше, и излазећи запрећиваше робињама да то никоме не говоре и даваше им поклоне да би ћутале. Од мужа пак она захтеваше да испуни своје обећање, и говораше му: Ето, ми сада имамо наследницу нашег имања. Зато, да живимо без телесних веза, као што си ми обећао. – Али је он не хте послушати.

Видећи да је муж њен неусаветљив, Меланија намисли да тајно бежи у непознату земљу, оставивши оца и мајку, мужа и чедо, и сва богатства: тако силно беше она обузета чежњом за Богом и љубављу за чистим животом. И она би ово одмах учинила, да је не задржаше савети неких благоразумних људи, који је подсетише на следећу апостолску реч: „Ожењенима заповедам, не ја него Господ, да се жена од мужа не раздваја“; и још: „Шта знаш, жено, да ако мужа спасеш?“ (1. Кор. 7, 10. 16).

И тако, задржана надом на спасење мужа,

Меланија одустаде од намераваног бегства. Али јој беше тешко вршити брачну дужност. На телу пак она ношаше грубу власеницу, и скидала је само онда када је знала да ће са мужем бити насамо, да он не би дознао за такво њено живљење. Међутим, то на неки начин сазнаде сестра њенога оца, и стаде исмевати ту власену одећу, а и Меланији подсмевати се због тога и укоравати је. Меланија је са сузама мољаше да то никоме не прича.

Ускоро после тога Меланија затрудне по други пут, и већ се приближаваше време да роди.

Утом наступи спомен светог мученика

Лаврентија,^[1] и Меланија сву ноћ проведе без сна, молећи се с метанијима и певајући псалме.

При томе она се стараше да савлада природне порођајне муке. Свану, но она не престаде са тешком молитвом. Страшне порођајне муке постајаху све страшније и страшније, а Меланија и надаље стајаше на молитви и прављаше метанија. Најзад изнеможе од свуноћног молитвеног труда и од порођајних болова, и у тешким мукама роди мушко дете, које чим би крштено отиде из овог света у небеску отаџбину.

После овог порођаја Меланија се тешко разболе, и беше на умору. А муж њен, стојећи поред њеног кревета, једва сам остаде у животу од туге

за њом и од сажаљења. У своме великом болу он похита у цркву, где се с великим ридањем и метанијима мољаше Богу, просећи од Њега исцељење својој драгој супрузи. А Меланија, видећи да је прилика згодна да свога мужа приволи на своју намеру, посла му, док се он још налажаше у цркви, оваку поруку: „Ако хоћеш да и ја и ти будемо живи, дај реч пред Богом да ме се више дотаћи нећеш и да ћемо до краја живота нашег обоје живети у чистоти“. – Муж љубећи Меланију неисказано, и њено здравље претпостављајући своме, покори се њеној вољи и заветова се у цркви пред Богом да ће убудуће живети с њом без телесних веза.

Када се преносилац поруке врати и ово исприча Меланији, она се обрадова и поче јој бивати лакше. Јер телесна болест уступи место духовној радости, и Меланија прослави Свевишњег који јој поможе, испунивши јој преко болести заветну жељу срца њеног.

Када Меланија устаде с болесничког одра, њена кћи, дивни изданак девства, обећана Богу, отиде к Богу. Њена смрт још више орасположи Апинијана на држање чистоте, нарочито када му Меланија говораше: Видиш ли да нас сам Бог призива на чисто живљење. Јер да је Њему било по вољи продужење нашег телесног супружанства, – Он не би узео децу нашу од нас.

И тако Апинијан и Меланија, после телесног природног супружанства, ступише у духовно натприродно супружанство, и подстицаху један другог на врлине, подвизавајући се у посту, молитви, трудовима, умртвљивању тела. Они се договорише да сва имања своја подаре Христу преко убогих, а да се сами потпуно одрекну света и замонаше. Но Меланијини родитељи беху одлучно противу тога. И једне ноћи, када Апинијан и Меланија много туговаху због тога и саветоваху се како да се извуку из замршених мрежа овога света, њих изненада посети одозго Божанска благодат: они осетише необично диван миомир који долажаше с неба, миомир који никакав ум постигнути не може нити језик описати, и они се испунише такве духовне радости, да потпуно заборавише сву муку своју. Од тога времена њих још јаче обузе чежња за небеским благом, а омрзну им свет и све што је у свету, и они решише да оставе све и тајно побегну некуда и замонаше се. Али Божји промисао им припреми друкчији пут ка остварењу жељеног циља.

Наиме, за кратко време умре Меланијин отац, и Апинијан и Меланија постадоше слободни за своје потхвате. Али, пошто они имађаху многа богатства, која су била обећали дати Христу, то се они не могоше одмах одвојити од света и

постојбине своје. Њима беше потребно извесно време да та многобројна богатства раздаду ништима. У том циљу они се повукоше на једно своје имање у предграђу Рима, и тамо живљаху чувајући своју чистоту свесрдно и строго. А у време када овај блажени пар изабра себи такво необично и богоугодно живљење, Апинијану отпочињаше двадесет четврта година а Меланија навршаваше двадесету.[2] Заиста је велико чудо да у тим годинама, у којима обично младост гори огњем телесних страсти, овај свети пар, водећи заједно надприродан живот, остајаше неопаљен, као Младићи у пећи Вавилонској.

А све се то зби под руководством блажене Меланије. Јер она, као мудра слушкиња Господња, будно и строго пажаше и на себе и на мужа, тако да она беше своме мужу учитељица, наставница и предводитељка на путу Господњем. Проводећи такав чудесан живот, они продаваху имања своја и нештедимице их раздаваху потребитима.

У то време Бог им посла једно искушење. Апинијавов брат Север, видећи такав живот овог блаженога пара, поче их ниподаштавати и ништа не сматрати, и одузимати им нека имања. А када он виде да му се они не противе и не хају због одузете имовине, он поче пружати

руке и на друга имања њихова, сва их присвајајући себи. Апинијан пак и Меланија, трпљаху то незлобиво, положивши наду на Бога. Њих жалошћаше само једно: што имања, намењена Христу, одлазе у руке завидљива човека, те ће се мање убогима дати. Али Господ који штити слуге своје и избавља их из руку неправедника, диже против Севера царицу Верину.[3] Она чу за богоугодни живот Апинијана и Меланије; и дознавши да им Север отима имања, дозвола их к себи и указа им велико поштовање. Царица се дивљаше убогој одећи њиховој и толиком смирењу њиховом, па загрливши Меланију рече јој: Блажена си ти што си изабрала такав живот! – При томе царица говораше да ће се осветити за њих Северу. Но Меланија и Апинијан је молише да не прибегава освети, него само да усаветује Севера, да им више не чини неправде. И они рекоше: Нама је боље да нас вређају неголи да ми кога вређамо, јер нам Свето Еванђеље наређује да окренемо и други образ ономе који нас удари по једноме (Мт. 5, 39). Ми ти благодаримо, господарице, што хоћеш да нас милостиво заштитиш, али не иштемо освету Северу. Напротив, ми молимо да се њему не чини никакво зло због нас. За нас је доста, ако он од сада престане да нам чини зло и да отима оно што је не наше него Христово и

Христових слугу, сиротана и удовица, ништих и убогих.

Још они молише царицу, да могу слободно без икаквих сметњи продавати своја велика имања, која су представљала градове и села не само у Италији, него и у Сицилији, у Шпанији, у Галији и у Британији. Јер Меланијини родитељи беху толико богати, да сем цара не беше нико богатији од њих. Царица испуни молбу Апинијана и Меланије, и би им допуштено да слободно и несметамо продају сва своја имања, ма где се она налазила. У Меланије се јави жеља да царевој сестри да неке скупоцене дарове, али она не хте ништа узети од понуђених јој дарова, сматрајући за богохулство узети ишта од ствари подарених Христу. – После тога Апинијан и Меланија бише са великом чешћу испраћени из царских палата на место свога боравка.

Огромност њиховог богатства, које они подарише Христу, види се и из тога што у то време нико не беше у стању купити њихову кућу у Риму по стварној цени. Тек после пожара који варвари при најезди својој изазваше у тој кући, и тиме је оштетише, она би продата по нижој цени, и сав новац добијен за њу раздат сиротињи. Може се са сигурношћу рећи, да Апинијан и Меланија показаше веће усрђе к Богу него Јов: јер Јов благодараше Бога када не

по својој вољи изгуби богатство, а ови се добровољно одрекоше толиких богатстава и пригрлише сиромаштво. Спочетка им такав живот беше потужан и помучан, али им касније постаде лак и пун сваке духовне радости: јер је јарам Христов благ и бремене Његово лако (Мт. 11, 30).

Међутим ђаво покушаваше да благочестиве супруге саблазни среброљубљем. Тако, када им једном донесоше кући огромне количине злата за продата имања, ђаво им стаде убацивати у душу неку љубав према злату. Али Меланија, осетивши лукавство древне змије, тог часа јој размрска главу, сматрајући злато као блато, и нештедимице га трошећи на сиротињу. А причаше блажена Меланија о себи ово:

„Бејаше у мене једно имање са палатом на високом и веома лепом месту; оно надмашаше сва друга имања наша. С једне стране његове простираше се море, и са планине се видело како лађе плове по њему и како рибари лове рибе. А са друге стране – високо дрвеће, засејана поља, баште и изврсни виногради; на једном месту тамо беху раскошна купатила, на другом водни извори; са свих страна се разлегало певање разних птица; тамо се, у нарочито ограђеним шумама, налажаше сваковрсно звериње, и лов је бивао увек богат. И

враг ми убациваше у душу помисао да то дивно имање, због његових изузетних предности, не продајем него да сачувам за себе, да бих живела на њему. Али благодаћу Божјом ја осетих и распознах да је то вражија замка, И окренувши ум свој к рајским насељима одмах продадох то имање, и добијени новац предадох Христу моме“.

Када благочестиви супрузи продадоше своја имања што имађаху у Италији, њихови прилози као велике реке потекоше у све крајеве земље: јер они шиљаху богате милостиње на све стране: у Месопотамију, у Сирију, у Египат, у Палестину, црквама и манастирима мушким и женским, гостопримницама и болницама, сиротанима и удовицама, сужњима и затвореницима, и на откупљивање заробљеника и робља. И Запад и Исток испунише се даровима њихових дарожљивих руку. Понекад они куповаху читава острва, мирна и осамљена; на њима манастире осниваху, и издржавање монасима осигураваху. Они свуда свете цркве украшаваху златом и сребром, златотканим одеждема свештеничким, и огромне новце даваху на благољепије црквено. Затим, оставивши нека своја имања у Италији непродата, они заједно са мајком блажене Меланије, која беше још жива, седоше на лађу и отпловише у Сицилију: једно, да тамошња

имања своја продаду, а друго – да посете блаженог епископа Павлина, свога духовнога оца.

Ускоро после њиховог одласка из Рима, нападоше на Рим варвари,[4] и опустошише мачем и огњем сву околину града и сву Италијанску земљу. Свети супрузи, Меланија и Апинијан, добро учинише што помоћу Божјом продадоше своја имања пре ове беде. Јер оно што је имало пропасти напразно, без икакве накнаде од Бога, то се претвори за њих у стоструку награду у вечном животу. Усто они сачуваше читавим и своје времено здравље, изишавши из Италије, као Лот из Содома, пре страхотног опустошења њеног од стране варвара. Задржавши се неко време у Сицилији, и на путу к њој видевши се са светим Павлином, епископом Нолским,[5] они успешно обавише своје послове око тамошњих имања својих, па лађом кренуше за Либију и Картагину.

За време њихове пловидбе по мору, настаде силна бура која се продужи много дана. На лађи се већ поче оскудевати у пијаћој води, а веслача и послуге беше врло много, и сви они трпљаху страшну жеђ. Света пак Меланија, схвативши да њихов пут у Либију није Господу по вољи, нареди да једра окрену пут ветра, уздајући се у Господа да ће Он упутити лађу куда хоће. И

тако, ношени ветром они пристадоше уз неко острво. А кратко време пре тога на то острво нападоше варвари, опљачкаше га, и много људи и жена одведоше у ропство; преосталим пак житељима тога острва поручише да, ако желе, могу откупити своје робље, иначе ће сви заробљеници бити погубљени. Острвљани се нађоше у великој тузи и невољи, пошто је мало ко био у стању да откупи своје сроднике. У то време пристаде уз острво лађа, на којој беху Меланија и Апинијан. Епископ тога острва, чувши да је уз њихово острво пристала лађа из Рима, дође да проси помоћ за откуп заробљеника. И доби више него што се надао: јер Меланија и Апинијан, сажаливши се на њих, дадоше онолико злата колико беше потребно да се откупе сви заробљеници.

Када отпловише од тога острва, дуну тих и погодан ветар, и они брзо стигоше у Картагину. Изишавши из лађе, они и тамо чињаху обилна дела милосрђа, дајући прилоге црквама и манастирима, и збрињавајући убоге и болесне. Творећи добра дела они се настанише недалеко од Картагене у граду који се звао Тагаста. Епископ у Тагасту беше Алимпије, пријатељ блаженог Августина, човек речит и учен, мудар саветодавац и наставник за све који долажаху к њему. Заволевши овога пастира, Апинијан и

света Меланија богато украсише његову цркву, и много имања купише за њу. Осим тога они тамо подигоше и два манастира: један мушки – на осамдесет монаха, други женски – на сто тридесет монахиња; и осигураше издржавање тих манастира зиратном земљом и осталим. А света Меланија обучаваше себе све строжијем и строжијем посту и уздржању; спочетка јеђаше сваки други дан, затим сваки трећи, па онда остављаше себе без хране по сву седмицу, осим суботе и недеље. Бављаше се она некад преписивањем књига, пошто имађаше врло леп рукопис и писаше без погрешака, а некад прављаше одећу за убоге. Преписане књиге она продаваше, и добијени новац сиротињи раздаваше. Врло усрдно се она бављаше и читањем Светога Писма: јер када јој се руке замараху од рада или од преписивања, онда се она предаваше читању, и тако задаваше посао очима својим. А кад би јој се очи замориле од дугог читања, онда јој је слух њен притицао у помоћ, јер је наређивала те су други читали а она је слушала. Она имађаше обичај, да сваке године трипут прочита цело Свето Писмо, Стари и Нови Завет, а најглавнија места знађаше напамет, и стално их навођаше. Спаваше она ноћу непуна два сата, и то не на постељи него на земљи на бедној крпари. И говораше: Треба

свагда стражити, јер не знамо у који ће час доћи лупеж. Таквом подвижничком начину живота она обучаваше и своје девојке које јој прислуживаху. Но исто тако она и не мало младића приволе да живе чедним животом и чувају своје девство. И многе неверне душе она придоби за Христа и приведе к Богу.

Пошто проживеше седам година у Картагини, у блажене Меланије се јави жеља да види света места у Јерусалиму. И она севши на лађу са мајком и Апинијаном, који јој раније беше муж а сада већ духовни брат и саподвижник, кренуше на пут. Уз погодан ветар лађа благополучно стиже у Александрију. Ту они посетише светог Кирила, архиепископа

Александријског.[6] Добивши много духовне користи од разговора с њим, они опет наставише свој пут лађом и стигоше у свети град Јерусалим. Тамо они са великим умилењем и неисказаном радошћу срца обилажаху света места, која Господ наш и Пречиста Богоматер осветише својим свесветим стопама. Код Гроба Господњег блажена Меланија остајаше на молитви по сву ноћ од вечера. Ту она, – о! како топле молитве узношаше Христу Господу, плачући, метанишући, Гроб Господњи грлећи и слатко целивајући.

За време боравка свете Меланије и Апинијана у

Јерусалиму, један верни пријатељ њихов продаде преостала имања њихова у Италији и посла им новац у Јерусалим. После потребног бављења у Јерусалиму, они решише да остваре још једну своју жељу: да отпутују у Египат, и посете тамошње оце пустињаке и послуже им својом имовином. И они кренуше на пут морем, а мајку своју веома стару и преморену оставише у светом граду, поручивши јој да им на Гори Маслинској сазида кућу за живљење.

У Египту блажена Меланија, са својим духовним братом Апинијаном, обилажаху пустињске оце и сабираху души својој велику корист од богонадахнутих речи њихових. У исто време они тамо указаше потребитима велику помоћ милосрдном дарежљивошћу својом. Но при томе они најбоље тамо на не мало таквих убоштвољубивих отаца, који нипошто нису хтели узети нуђену им милостињу, бежећи од злата као од змијине жаоке. Од таквих бејаше неки Ефистион; њега они много молише да прими неколико златника, али он одби. Обилазећи његову келију и разгледајући његову пустињачку имовину, блажена Меланија нађе само рогожу и крчаг, мало сувога хлеба, и корпу у којој беше со. Она кришом спусти злато у ту корпу и покри га сољу. А кад они отидоше од старца, од њега се не утаји Меланијин поступак: јер старац одмах

нађе злато сакривено у соли, па потрча за њима громко вичући да стану и причекају га. А кад они стадоше, старац им показа злато које држаше у својој руци и рече им: Мени је непотребно ово, јер не знам нашто ћу га употребити; узмите своје себи. – Они му одговорише: Ако теби није потребно, онда га дај другима. – На то старац узврати: Коме је оно овде потребно, и ради чега? Ви видите да је место овде пусто. – Но пошто они не хтедоше да узму натраг своје злато од старца, овај га баци у реку, па се врати у келију.

После тога путници поново дођоше у Александрију; затим одоше у Нитрију,^[7] бише и код аве Памва, свуда обилазећи пустињачка обиталишта, као пчеле летећи по разним цветовима и сабирајући мед. После тога они се вратише у Јерусалим, обогаћени духовним благом које добише од светих пустињака. И као што се надаху, они затекоше кућу већ готову за њих на Маслинској Гори. И настанише се у њој. Блажена Меланија онда затвори себе у тесној одаји, положивши овакав завет: да ни она никога не виђа, и да њу нико не виђа. Само је једном у недељи посећиваху њена мајка и њен духовни брат Апинијан. И у том добровољном затвору проведе она четрнаест година. За то време престави се мајка блажене Меланије, пуна

добрих дела и добре наде. Тада Меланија, приредивши сва потребна богослужења, за преминулу мајку своју, поново се затвори у још теснијој и далеко мрачнијој одаји, и проведе годину дана у њој.

Слава о блаженој Меланији пронесе се свуда, и многи почеше долазити к њој ради духовне користи. Тада Меланија изађе из затвора на спасење другима. И основа манастир, сабравши преко деведесет девојака. К њој се стекоше и многе јавне грешнице; и оне, упућиване њоме на пут покајања, вођаху богоугодни живот. За свој манастир блажена Меланија изабра игуманију, а сама служаше свима као робиња, и стараше се о свима као мајка. Она поучаваше сестре разним врлинама, на првом месту – чистоти, потом љубави, без које ни једна врлина не може бити савршена, затим смирености, послушности, трпљењу и незлобивости. У том циљу она им исприча ову повест:

„К једном великом старцу дође једном неки младић са жељом да буде његов ученик. А старац, показујући од самог почетка какав треба да је ученик, нареди младићу да узме штап и снажно бије стуб који се налазио пред вратима, и да га усто рита и удара ногама. Младић, послушавши старца, удараше из све снаге бездахни стуб. Старац упита младића: Да

ли ти се успротиви бијени стуб, и да ли се увреди? Побеже ли он са свога места, и полете ли на тебе? – Младић одговори: Не! – Старац тада рече: Хајде, биј га још јаче, и бијење пропраћуј најпогрднијим речима: вређај га, ружи, срамоти, грди, и на све могуће начине куди. – Када младић и то уради, старац га упита: Да ли се разгњеви на тебе стуб када си га вређао: да ли рече што против тебе? да ли узропта или те прекори? – Младић одговори: Не, оче! Јер како може узвраћати или разгневити се стуб безосећајни и бездахни? – Старац онда рече: Ако можеш бити као тај стуб, да се не гњевиш на оне који те бију, да не бежиш од батина, да не противречиш онима који ти наређују.

Таком повешћу блажена поучаваше сестре трпљењу и незлобивости, и тај им пример беше од веома велике користи. Тако поучавајући сестре, света Меланија у исто време подиже у том манастиру дивну цркву, и постара се те црква би освећена светим моштима пророка Захарије, првомученика Стефана и Четрдесеторице мученика.

После ових догађаја, њен духовни брат а раније њен супруг по телу, блажени Апинијан, угодивши Господу, отиде к Њему већ у монашком чину. Блажена Меланија га чесно

погребе, па се и сама стаде припремати за одлазак очекујући да ће скоро умрети. Али промисао Божји продужи јој живот на спасење другима. По смрти Апинијановој она подиже још и мушки манастир, и утроши на њега већ последњу имовину своју, подаривши све на славу Божију. На тај начин она која давно духом пригрли сиромаштво, постаде и телом сиромашна.

У то време стиже Меланији писмо из Цариграда од стрица јој Волусијана Римљанина. Тај Волусијан, тада постављен за римског антипата,^[8] са нарочитом поруком би послат од западног цара у Цариград к цару. Дошавши на Исток, Волусијан веома жељаше да се види са својом братаницом, преподобном Меланијом. Због тога нарочито и посла к њој у Јерусалим, молећи је да дође у Цариград да се види с њим. Блажена пак Меланија испрва не хтедијаше да иде к стрицу, пошто се он држао идолопоклоничког незнабоштва. Али затим, по савету духовних отаца, она пође к њему, покренута надом да га обрати к Богу. На путу, у свима градовима где се светитељка заустављала, њој су указиване велике почести, јер Бог прославља оне који Њега прослављају. Њу сретаху архијереји и свештеници, старешине градске и народ, и сви је с љубављу примаху,

као да с неба долази, јер целоме свету сијаше светлост њених врлина и светог живота. И у самој престоници она би примљена с великом чашћу од цара Теодосија Млађег, од његове супруге царице Евдокије, и од патријарха Прокла. Стрица пак свог Волусијана она затече болесним. Када је угледа, стриц се удиви њеној монашкој одећи и умртвљености тела, јер се лице њено беше осушило од дугих постова и трудова, и пређашња лепота њена увенула. И Волусијан ускликну: О, каква сада изгледаш, драга Меланија!

Но нашта дуго причати! Нешто лично преподобна Меланија, нешто свети Прокло,^[9] а највише богонадахнута беседа благочестиве слушкиње Христове и корисни савети њени учинише те се стриц њен одрече јелинског незнабожја и прими свето крштење.

Удостојивши се Светих Тајни, он после не много дана предаде дух свој Богу, и би погребен рукама свете Меланије.

За време свог подужег бављења у Цариграду, преподобна Меланија обрати к правој вери многе из Несторијеве јереси, која тада силно смућиваше Цркву, а и многе православне сачува од отпадништва, јер јој Бог беше даровао таку благодатну мудрост, да јој не могаху ни најмање одолети превиспрене речи и замршени софизми

несторијанаца. Преподобна изврсно знађаше Свето Писмо, све године живота свога читајући га и испуњујући се благодати Духа Светога. Од јутра до вечера с њом разговараху разни људи и питаху је о Православљу, и она даваше премудре одговоре, тако да се сва престоница дивљаше премудрости њеној.

Потом се блажена Меланија врати у Јерусалим, и приближавајући се кончини својој она се припремаше к доброме изласку. А даде јој се од Бога дар исцељивања, и она исцељиваше многе болести. Од тих исцељења испричаћемо нека, и тиме дати доказ о благодати Божијој која се уселила у њу.

Царица Евдокија,^[10] која преподобну Меланију назва својом духовном мајком, допутова у Јерусалим, да се поклони светим местима и да посети своју духовну матер. Путем она ишчаша ногу, и нога је силно бољаше, тако да није могла ни крочити њоме. А када се света Меланија само дотаче њене ноге, нога јој одмах оздрави.

Једну младу жену мучаше ђаво, који јој тако затвори уста да их је било немогуће отворити; и она не беше у стању ни речи проговорити, нити хране окусити; и од дугог неједења више него од ђавољег мучења њој предстојаше смрт. Ту жену преподобна Меланија исцели молитвом и помазањем светим јелејем: из ње изиђе ђаво,

уста јој се отворише на благодарeње и славословљење Бога, и окусивши хране она оздрави.

Друга жена беше бременита, и дође време да се породи, али не могаше, пошто дете умре у утроби њеној. Кидана страшним боловима, она беше на самрти. И тој жени помогоше свете молитве преподобне Меланије: јер чим појас њен би положен на груди болесне жене, ова се одмах ослободи бремена: из ње изиђе мртво дете; и њој би лакше, и стаде говорити, а дотле не беше у стању ни речцу изговорити.

Провидевши свој одлазак к Богу, преподобна обиђе света места у Јерусалиму и околини, у Витлејему и Галилеји. А кад наступи празник Рођења Христовог, она беше на свуноћном бденију у пећини где се Господ родио, и тамо она каза једној од својих сестара, својој сродници, која се налажаше поред ње неодступно, да ово последњи пут она празнује с њима Рождество Христово. Због тога сродница светитељкина плака горко. Затим на дан светог првомученика Стефана, блажена Меланија би на свуноћном бденију у храму његовом. Тога дана у обитељи својој читајући сестрама о каменовану светог Првомученика, она им каза са своје стране да ово последњи пут она чита њима. Ова реч њена изазва велики плач код сестара, јер

оне разумеше да ће светитељка ускоро отићи из овог света. А она их, по обичају свом, дуго тешаше богонадахнутим речима својим и поучаваше врлинама. Потом она уђе у цркву и помоли се говорећи:

„Господе Боже мој, Тебе изабрах и заволах од почетка; Тебе претпоставих браку, богатствима, слави и сластима овога света; Теби од рођења свог поверих тело и душу моју; Тебе ради предадох се уздржању и прилепише се кости моје кожи мојој; Ти си ме водио за десну руку моју и упућивао ме саветом Твојим; Ти и сада услиши глас мој, и нека сузе ове наврну потоке милосрђа Твог к мени, и Ти очисти све греховне прљавштине моје вољне и невољне. Даруј ми пут к Теби без икакве смутње и препреке, да ме ваздушни зли дуси не би задржали. Ти знаш, Бесмртни, смртну природу нашу. Ти знаш, Човекољупче, да нема човека без прљавштине: нема бића људског на коме враг не би могао пронаћи какву било грешност, макар један дан поживело на земљи. Но Ти, Владико, превидевши све грехе моје, постави ме чисту на суду Твоме“.

Тако се мољаше преподобна Меланија. И још не беше завршила молитву, она поче осећати болове у телу. Но премда она и изнемогаваше веома од болести, ипак не престајаше од свога

труда, иђаше на прописана црквена богослужења, и од изјутра говораше сестрама многе поуке. Затим се она причести Пречистим и Божанским Тајнама из руку епископа Елевтеропољског,[11] који дође са клиром да је посети. И блажена стаде очекивати да смрт наступи. При томе она тешаше своју сродницу која горко ридаше због расанка са светитељком, а такође и свима сестрама говораше речи утехе, па опростивши се са свима последњим целивом, изговори ове последње речи: „Како Господ благоизволи, тако и би“.

Са тим речима она предаде дух свој у руке Божије, пошто претходно леже на прост одар, заклопи очи, и сама, као што треба, прекрсти руке на прсима својим. То би тридесет првог децембра 439. године.

На погреб преподобне матере наше Меланије стекоше се монаси и монахиње из свих манастира што беху у околини Светога Града, и сву ноћ певаху над њом псалме, па је онда чесно погребеше. А света душа њена оде у дворе Господа Христа, кога она заволе и коме усрдно служаше у све дане живота свога. И сада, учествујући са свима светима у слави Његовој, она и за нас грешне моли тамо Оца и Сина и Светога Духа, Једнога у Тројици Бога, коме

слава вавек. Амин.

НАПОМЕНЕ:

[1] Спомен светог мученика Лаврентија Црква празнује 10. августа.

[2] Та се промена у животу Меланије догодила 401. године.

[3] Супруга цара Хонорија, који управљао западном половином Римске царевине од 395-423. године.

[4] Реч је о Готима. Готи, – германско племе, опседали Рим 408, 409. и 410. године, и најзад га опљачкали.

[5] Град Нола, – на југу Италије, у Кампанији; свети Павлин био епископ у Ноли од 409. до 431. године. Спомен његов празнује се 23. јануара.

[6] Спомен његов Црква празнује 9. јуна и 18. јануара.

[7] Нитрија – гора на југу од Александрије, близу Либијске пустиње.

[8] Антипат – царски намесник, управитељ области, у чији је састав улазило неколико покрајина.

[9] Патријарх Цариградски од 437-447. године.

[10] Супруга цара Теодосија II, који царовао од 408-450. год.

[11] Елевтеропољ – град у јужној Палестини. Данас – рушевине.